

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

CENTRE FOR POLICY STUDIES

«Վիշեգրադյան քառյակի փորձը Հայաստանում բարեփոխումների առաջխաղացման համար» ծրագիր

«Հայաստանում կայուն էներգետիկայի զարգացման հեռանկարները» առցանց փորձագիտական քննարկում

ՀՀ էներգետիկայի բնագավառի զարգացման ռազմավարական ծրագիրը (մինչև 2040 թվականը)

Էներգետիկայի գիտահետազոտական
ինստիտուտի էներգետիկ ռազմավարական
կենտրոնի տնօրեն
Վահան Սարգսյան

06.04.2021թ.

Փաստաթղթի կառուցվածքը

- I. Էներգետիկայի բնագավառի զարգացման՝ հայաստանի հանրապետության կառավարության տեսլականը
- II. Էներգետիկայի բնագավառի զարգացման հիմնական առաջնահերթությունները
- III. Էլեկտրաէներգիա արտադրող իգորությունների զարգացում
- IV. Բարձրավոլտ էլեկտրահաղորդման ցանցի զարգացում
- V. Բաշխման էլեկտրական ցանցի զարգացում
- VI. Էլեկտրաէներգետիկական շուկա
- VII. Տարածաշրջանային էներգետիկ համագործակցություն
- VIII. Ջերմամատակարարում
- IX. Գազամատակարարում
- X. Էներգախնայողություն
- XI. Թվային էներգետիկա
- XII. Գիտելիքահենք էներգետիկա
- XIII. Պետական ընկերությունների կառավարում
Ամփոփում

**I. ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ՝
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՏԵՍԼԱԿԱՆԸ**

Ի. ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԼԱԿԱՆԸ

- Ազատ, մրցակցային և ոչ խտրական,
- Ներառական և դիվերսիֆիկացված, Էներգետիկ անկախության բարձր մակարդակով,
- Մաքուր և Էներգախնայող՝ կայուն զարգացող,
- Տարածաշրջանային նշանակության,
- Հուսալի և անվտանգ,
- Թվայնացված և ինովացիոն, գիտելիքահենք, բարձր տեխնոլոգիատար,
- Կանխատեսելի և թափանցիկ,
- Հասանելի և արդարացի բոլորի, բավարար չափով մատչելի խոցելի խափի, ինչպես նաև գրավիչ ներդրողների համար

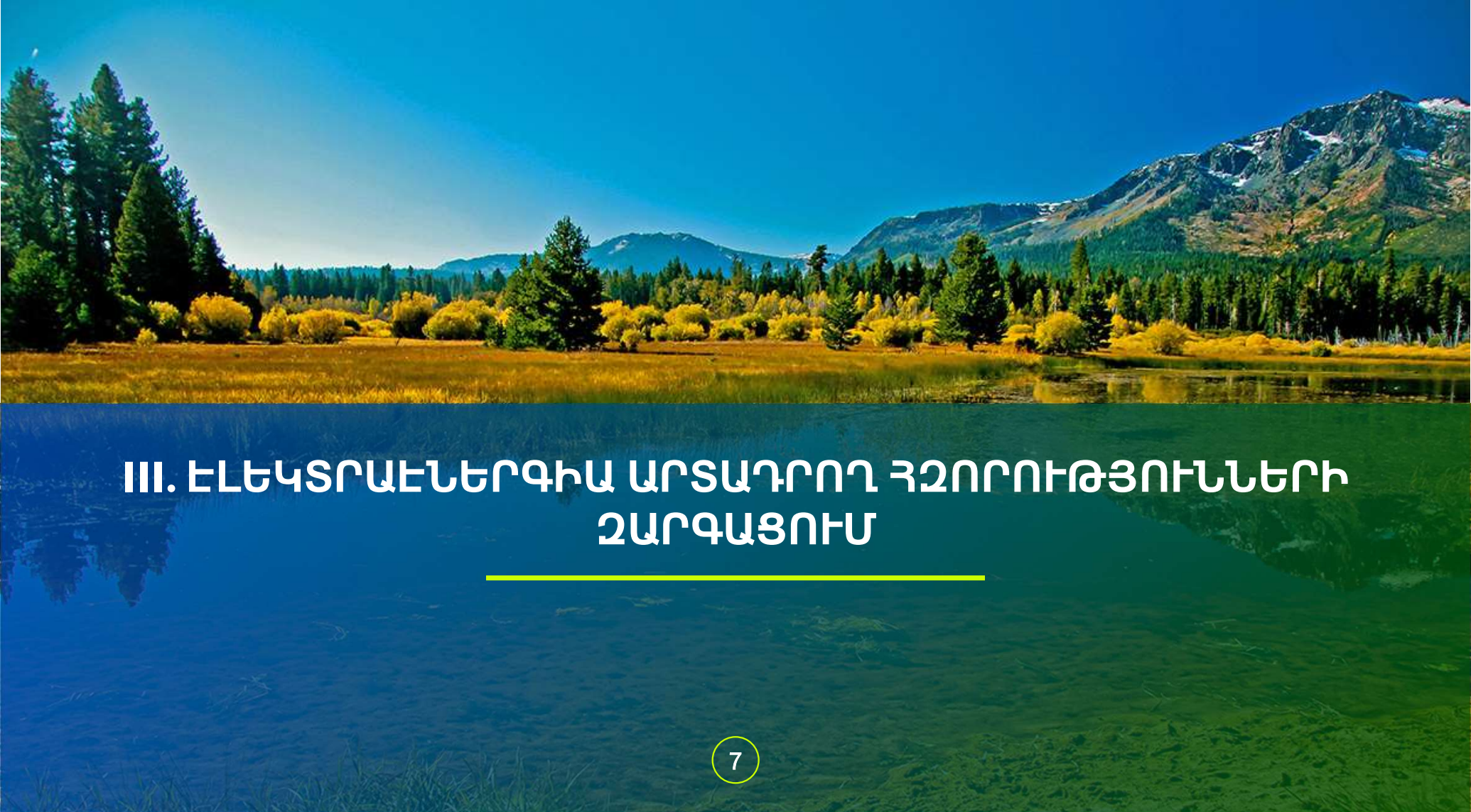

II. ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՅԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

II. ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌԻ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱՀԵՐԹՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԿՈՂ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՆԵՐՈՒԺԻ
ԱՌԱՎԵԼԱԳՈՒՅՆ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ
2. ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐՈՒԺԻ
ՀՆԱՐԱՎՈՐԻՆՍ ԻՐԱՑՈՒՄ
3. ՀԱԷԿ-Ի 2-ՐԴ ԷՆԵՐԳԱԲԼՈԿԻ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ
ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ԺԱՄԿԵՏԻ ԵՐԿԱՐԱՑՈՒՄ
4. ՀՅՈՒՄԻՍ-ՀԱՐԱՎ ՏԱՐԱՆՑԻԿ ՄԻՋԱՆՑԶԻ
ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
5. ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՅԻ
ԱՍՏԻՃԱՆԱԿԱՆ ԱԶԱՏԱԿԱՆԱՑՈՒՄ

III. ԷԼԵԿՏՐԱԵՆԵՐԳԻԱ ԱՐՏԱԴՐՈՂ ՀՁՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ

III. ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱ ԱՐՏԱԴՐՈՂ ՀՁՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ

- ✓ ՀԱԷԿ-ի Երկրորդ Էներգաբլոկի արդիականացման և շահագործման ժամկետի մինչև 2026թ. Երկարաձգման ծրագրի աշխատանքների իրականացում
- ✓ 2026 թվականից հետո ՀԱԷԿ-ի անվտանգ շահագործումը հիմնավորող ուսումնասիրությունների իրականացում
- ✓ ՀԱԷԿ-ի Երկրորդ Էներգաբլոկի շահագործման ժամկետի 2026-2036թթ. Երկարաձգման աշխատանքների իրականացում
- ✓ ՀԱԷԿ-ի Երկրորդ Էներգաբլոկի շահագործման ժամկետի (ներառյալ դրա Երկարաձգումները) ավարտից հետո գործող կայանի հարթակում փոխարինող հզորության Էներգաբլոկի կառուցում
- ✓ Երևանի համակցված շոգեգազային ցիկլով 2-րդ՝ 254 ՄՎտ Էներգաբլոկի կառուցում

III. ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱ ԱՐՏԱԴՐՈՂ ՀՉՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ

- ✓ Մասրիկ-1 55 ՄՎտ դրվածքային հզորության արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում
- ✓ Արևային շուրջ 120 ՄՎտ հզորությամբ թվով 5 ֆՎ կայանների կառուցման ծրագրերի իրականացում
- ✓ Այգ-1 200 ՄՎտ ֆՎ կայանի կառուցում
- ✓ Այգ-2 200 ՄՎտ ֆՎ կայանի կառուցում
- ✓ Արևային փոքր (մինչև 5 ՄՎտ հզորությամբ) կայանների կառուցում 315 ՄՎտ ընդհանուր դրվածքային հզորությամբ
- ✓ Ինքնավար արևային կայանների կառուցում՝ ընդհանուր դրվածքային հզորությունը 40 ՄՎտ-ից հասցնելով 100 ՄՎտ

III. ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԻԱ ԱՐՏԱԴՐՈՂ ՀՁՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ

- ✓ Փոքր ՀԷԿ-երի կառուցում՝ ընդհանուր դրվածքային հզորությունը 380 ՄՎտ-ից հասցնելով 430 ՄՎտ
- ✓ Հողմային կայանների կառուցում՝ փոքր և համակարգային նշանակության մինչև 500 ՄՎտ հզորությամբ, մրցակցային սակագնային առաջարկների առկայության դեպքում

IV. ԲԱՐՁՐԱՎՈՐՆԵՐ ԷԼԵԿՏՐԱՅԱՂՈՐԴՄԱՆ ՑԱՆՑԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ

220 կՎ և 110 կՎ լարման ենթակայանների վերակառուցում, 400 կՎ լաման նոր միջպետական էլեկտրահաղորդման գծերի և ենթակայանների կառուցում, SCADA կապի և ավտոմատացման համակարգի 2-րդ փուլի իրականացում

Վ. ԲԱՇԽՄԱՆ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԻ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ

Հայաստանի էլեկտրական ցանցերի ընդհանուր ներդրումային ծրագրի իրականացում՝
նպատակաուղղված վթարային անջատումների կրճատմանը, մատակարարած
էլեկտրաէներգիայի որակի բարձրացմանը, կորուստների նվազեցմանը

VI. ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱ

Էլեկտրաէներգետիկական շուկայի ազատականացումը՝ շուկայի նոր մոդելին անցման շնորհիվ, ինչը կնպաստի մեծածախ և մանրածախ շուկաների արդյունավետության բարձրացմանը, իսկ միջպետական առևտրի խթանումը հնարավորություն կընձեռի ներքին շուկայում ունենալ մրցակցության նոր տարրեր

VII. ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

1. Եվրասիական տնտեսական միության ընդհանուր Էներգետիկ շուկա
2. Հայաստան-Եվրոպական միություն Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագիր
3. Հայաստան - Իրան և Հայաստան - Վրաստան Էներգետիկ

VIII. ԶԵՐՄԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ

Հայաստանի կառավարությունը նախատեսում է աստիճանաբար ընդլայնել այն ծրագրերի իրականացումը, որոնք կնպաստեն վերականգնվող էներգետիկ ռեսուրսների վրա հիմնված ջեռուցման և տաք ջրի արտադրության անհատական համակարգերի օգտագործմանը

IX. ԳԱԶԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ

Հայաստանի կառավարությունը մինչև 2022 թվականի ավարտը ձեռնամուխ կլինի «Գազամատակարարման մասին» առանձին և ժամանակակից սկզբունքների վրա հիմնված նոր օրենքի մշակման աշխատանքներին, իսկ մինչև 2024 թվականի ավարտը՝ ենթաօրենսդրական, այդ թվում կարգավորման դաշտի ամբողջական վերանայմանը

Ճ. ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

Էներգախնայողությունն իրավական, կազմակերպական, գիտական, արտադրական, տեխնիկական և տնտեսական նպատակային գործունեություն է՝ ուղղված Էներգետիկ ռեսուրսների տեսակարար ծախսի նվազեցմանը

Ճ. ԷՆԵՐԳԱԽՆԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ կառավարությունն առաջնային է համարում Էներգախնայողությունը որպես երկրի Էներգետիկ անվտանգության, տնտեսական մրցունակության մեծացման և շրջակա միջավայրի վրա, ինչպես նաև կլիմայի գլոբալ տաքացման բացասական ազդեցության նվազեցման միջոց:

ՀՀ կառավարության կողմից վարվող քաղաքականությունն է՝ խթանել Էներգախնայողությունը տնտեսության բոլոր ճյուղերում, ինչն էլ սահմանված է «Էներգախնայողության և վերականգնվող Էներգետիկայի մասին» օրենքում և «Էներգախնայողության և վերականգնվող Էներգետիկայի ազգային ծրագրում»

XI. ԹՎԱՅԻՆ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

ՀՀ կառավարությունը հետամուտ է լինելու թվային գործիքների շարունակական ներդրման հարցում, այնպես որ հնարավորինս սեղմ ժամկետում Էներգետիկայի բնագավառում գործընթացները լինեն ամբողջովին թվային կառավարվող, ինչպես արտադրության, այնպես էլ սպառման հատվածում՝ խելացի սպառման համակարգեր հայեցակարգի կիրառման միջոցով:

XII. ԳԻՏԵԼԻՔԱՅԵՆՔ ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

ՀՀ կառավարությունը շարունակելու է աջակցել գիտական հաստատությունների հետագա զարգացմանը, վերջիններիս՝ ոլորտում գործունեություն իրականացնող ընկերությունների հետ ուղղակի կապն ամրապնդելու, միջազգային համագործակցությունն ընդլայնելու և ժամանակակից գիտական լուծումներով հագեցած էներգետիկայի բնագավառ ունենալու նպատակով

XIII. ՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը էապես բարելավելու է պետական էներգետիկ ընկերությունների կառավարումը ներդնելով միջազգային ստանդարտներին համապատասխան նոր գործիքակազմ

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Այսպիսով մինչև 2040 թվականը Հայաստանի էներգետիկ համակարգը կունենա հետևյալ նկարագիրը՝

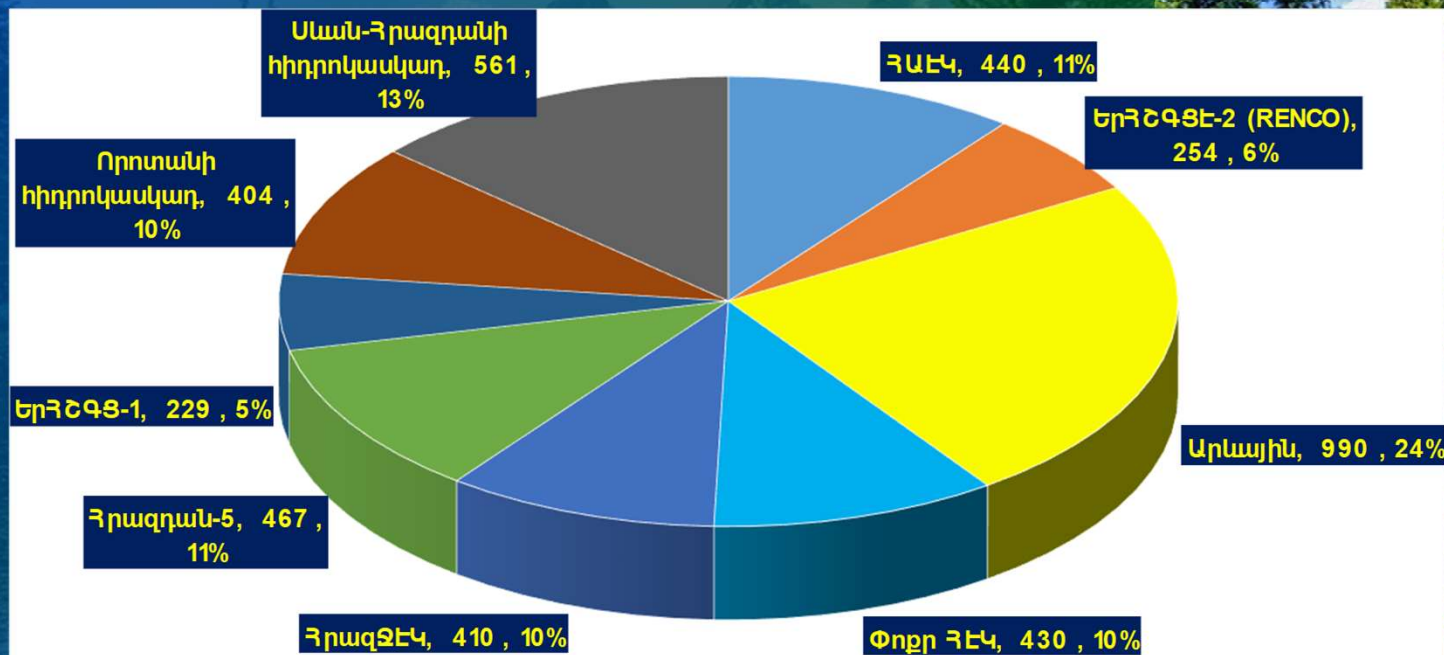
- ✓ Ինքնաբավ և արտահանմանն ուղղված բարձր հուսալիությամբ և ժամանակակից տեխնոլոգիական հագեցվածությամբ, արդիական ենթակառուցվածքներով, տարեկան շուրջ 12 մլրդ կՎտժ արտադրության ծավալով էլեկտրաէներգետիկական համակարգ,
- ✓ Տարածաշրջանային էլեկտրաէներգետիկական հանգույց, հարևան երկրների էներգահամակարգերը և եվրասիական տնտեսական միության ընդհանուր էլեկտրաէներգետիկական շուկան կապող խոշոր հանգույց,
- ✓ էլեկտրաէներգետիկական ազատականացված շուկա հիմնված միջազգային լավագույն մոդելների վրա,
- ✓ Վերականգնվող էներգետիկ պաշարների տնտեսապես արդյունավետ և ողջամիտ օգտագործում՝ բնապահպանական բոլոր չափանիշներին համապատասխան: Էներգետիկ հաշվեկշռում վերականգնվող էներգիայի մասնաբաժնի հնարավոր առավելագույն աճի ապահովում, 2030 թվականին առնվազն 15% արևային էներգիայի մասնաբաժնով,

ԱՄՓՈՓՈՒՄ

Այսպիսով մինչև 2040 թվականը Հայաստանի էներգետիկ համակարգը կունենա հետևյալ նկարագիրը՝

- ✓ Էներգախնայողության և էներգաարդյունավետության միջոցառումների լայնածավալ իրականացում, էներգախնայողության և էներգաարդյունավետ տեխնոլոգիաների ներդրում կանաչ և գիտելիքահենք տնտեսության անցման գործում:
- ✓ Ատոմային էներգիայի խաղաղ նպատակներով զարգացում, մասնավորապես Հայաստանում նոր միջուկային էներգաբլոկի կառուցում,
- ✓ Սպառողներին հուսալի և անխափան, որակյալ էներգամատակարարում ու էներգահամակարգի բնականոն գործունեությունն ապահովող հավասարակշռված և կանխատեսելի սակագներ,
- ✓ Վառելիքաէներգետիկ առաջնային պաշարների՝ մասնավորապես բնական գազի Հայաստան մատակարարման ուղիների և ձևերի բազմազանացում, երաշխավորելով գազի առնվազն երկու տեխնոլոգիական մուտք երկիր:

ՀՀ Էներգահամակարգի հզորությունների կառուցվածք [ՄՎտ, %]

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Վահան ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Էներգետիկայի գիտահետազոտական ինստիտուտի

Էներգետիկայի ռազմավարության կենտրոն

Էլ. փոստ՝ vahan.sargsyan@energinst.am